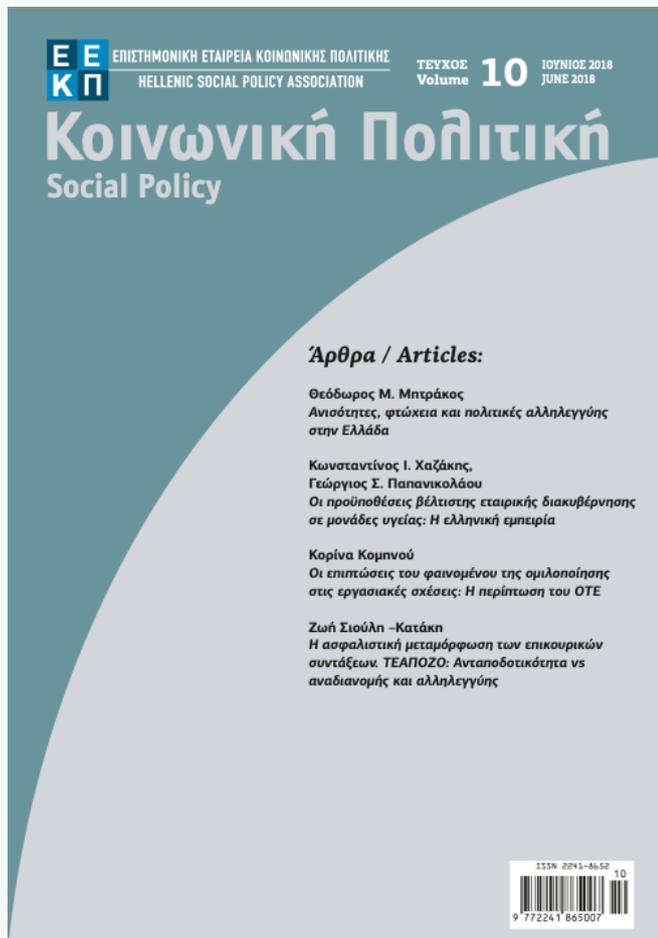

Κοινωνική Πολιτική

Τόμ. 10 (2018)

Η ασφαλιστική μεταμόρφωση των επικουρικών συντάξεων. ΤΕΑΠΟΖΟ: Ανταποδοτικότητα vs αναδιανομής και αλληλεγγύης

Ζωή Σιούλη-Κατάκη

doi: [10.12681/sp.29010](https://doi.org/10.12681/sp.29010)

Copyright © 2021, Ζωή Σιούλη-Κατάκη

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σιούλη-Κατάκη Ζ. (2021). Η ασφαλιστική μεταμόρφωση των επικουρικών συντάξεων. ΤΕΑΠΟΖΟ: Ανταποδοτικότητα vs αναδιανομής και αλληλεγγύης. *Κοινωνική Πολιτική*, 10, 61–85. <https://doi.org/10.12681/sp.29010>

Κοινωνική Πολιτική

Social Policy

Άρθρα / Articles:

Θεόδωρος Μ. Μπτράκος
*Ανισότητες, φτώχεια και πολιτικές αλληλεγγύης
στην Ελλάδα*

**Κωνσταντίνος Ι. Χαζάκης,
Γεώργιος Σ. Παπανικολάου**
*Οι προϋποθέσεις βέλτιστης εταιρικής διακυβέρνησης
σε μονάδες υγείας: Η ελληνική εμπειρία*

Κορίνα Κομνηού
*Οι επιπτώσεις του φαινομένου της ομιλοποίησης
στις εργασιακές σχέσεις: Η περίπτωση του ΟΤΕ*

Ζωή Σιούλη –Κατάκη
*Η ασφαλιστική μεταμόρφωση των επικουρικών
συντάξεων. ΤΕΑΠΟΖΟ: Ανταποδοτικότητα vs
αναδιανομής και αλληλεγγύης*

Η ασφαλιστική μεταμόρφωση των επικουρικών συντάξεων. ΤΕΑΠΟΖΟ: Ανταποδοτικότητα vs αναδιανομής και αλληλεγγύης

Ζωή Σιούλη –Κατάκη

Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Προϊσταμένη Γ' Διεύθυνσης Επικουρικής Ασφάλισης ΕΤΕΑΕΠ

Περίληψη:

Η επικουρική ασφάλιση στην Ελλάδα υφίσταται ήδη 80 χρόνια, ως συμπλήρωμα των παροχών της κύριας ασφάλισης, παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις και ανισότητες που υφίσταντο μεταξύ των επί μέρους ταμείων. Τα επικουρικά ταμεία εντάχθηκαν στο ΕΤΕΑΕΠ και από 01/01/2015 οι συντάξεις όλων των ασφαλισμένων υπολογίζονται με ίδιο τρόπο. Η εισαγωγή κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στον υπολογισμό της επικουρικής σύνταξης δικαιώνει μεν τους υψηλόμισθους με 40 χρόνια ασφάλισης, ωστόσο αναδεικνύει, και ζητήματα έλλειψης αναδιανομής και ασφαλιστικής αλληλεγγύης για τους χαμηλόμισθους και όσους αδυνατούν να συμπληρώσουν τους ασφαλιστικούς λογαριασμούς τους. Στην πρώτη περίπτωση, των ελαχίστων, η επικουρική σύνταξη υπερβαίνει ή πλησιάζει το ποσό της κύριας ενώ στη δεύτερη, που αφορά στους περισσότερους ασφαλισμένους, είναι ασήμαντη. Αυτή η μεγάλη απόκλιση θα μπορούσε να εξομαλυνθεί με την εκ νέου εφαρμογή κατώτατων ορίων επικουρικής σύνταξης.

Abstract:

Supplementary insurance in Greece exists already since the 1940's. Throughout this period, despite any disparities and inequalities in the benefits delivered by the various sectoral pension funds, supplementary insurance was complementing pensioners' income satisfactorily. The numerous sectoral funds that existed, following successive consolidation, joined ETEAEP and as of 01/01/2015, supplementary pension funds of all pensioners are calculated uniformly. The introduction of funded data into the calculation of supplementary pension on the one hand serves the interests of the high-salaried employees and those with 40 years of paid social security. On the other hand, however, it highlights lack of redistribution and insurance solidarity

for the low-salaried employees and those unable to fill in their social security obligations. In the former case, which concerns the minority of pensioners, supplementary pension amounts equal or even exceeds the main pension; whilst in the latter case, which concerns the large majority of pensioners, the supplement is trivial. This large deviation could be offset by re-applying the concept of supplementary pension minimum thresholds.

Εισαγωγή

Οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα από την αρχική τους σύσταση, δέχτηκαν αρνητική κριτική. Η πολυδιάσπασή τους (νομοθετική και διοικητική), οι ανισότητες στις παροχές και εισφορές μεταξύ των ασφαλισμένων, παράλληλα με τη γενικότερη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού, βρισκόνταν συνεχώς στο προσκήνιο της επικαιρότητας, αποτελώντας ένα περίπλοκο ως προς τη λύση του πρόβλημα. Για να ξεπεραστούν οι παθογένειες πραγματοποιήθηκαν αλληπάλληλες ενοποιήσεις. Επειδή οι ενοποιήσεις των φορέων ήταν αποσπασματικές, διοικητικές και όχι λειτουργικές, δεν εξάλειψαν το φαινόμενο της θεσμικής πολυπλοκότητας και των ανισοτήτων (Κουμαριανός, 2017). Η ουσιαστική αλλαγή στο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης επήλθε το 2016 όταν οι μεν φορείς κύριας ασφάλισης εντάχθηκαν στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) τα δε πολυάριθμα επικουρικά ταμεία συνενώθηκαν με αυτά της πρόνοιας στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ)¹. Με τη ψήφιση δε του ν. 4387/2016 εγκαθιδρύθηκε ενιαίο ασφαλιστικό καθεστώς εισφορών και υπολογισμού σύνταξης, για την κύρια και επικουρική ασφάλιση, αντίστοιχα.

Στο 1^ο άρθρο του νόμου αναφέρεται ότι η συνολική αναδιάρθρωση του συστήματος αποβλέπει «στην εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής προστασίας με όρους ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, αναδιανομής και αλληλεγγύης των γενεών». Ωστόσο, όπως θα αναφερθεί κατωτέρω στο πλαίσιο του υπολογισμού της επικουρικής σύνταξης, η εφαρμογή αυτή, του νέου τρόπου υπολογισμού των συντάξεων και η επιλογή κεφαλαιοποιητικών στοιχείων, αναδεικνύει, μεταξύ άλλων, ζητήματα ανάγκης του συγκερασμού της ασφαλιστικής αλληλεγγύης με την ανταποδοτικότητα. Εξαιρετικό παράδειγμα διευθέτησης της ανταποδοτικότητας και της εγκατάλειψης της ασφαλιστικής αλληλεγγύης, παρουσιάζει η σύγκριση των συντάξεων που χορηγούσε ένα επικουρικό ταμείο με το παλιό σύστημα σε σχέση με τις συντάξεις που χορηγεί. Με το νέο υπολογισμό της επικουρικής σύνταξης, καταργείται η ιδιαιτερότητα του καταστατικού του να εισπράττει εισφορές «επί των πάσης φύσεως αποδοχών των ασφαλισμένων» και αντίθετα να υπολογίζει τη σύνταξη θέτοντας πλαφόν μέχρι το ύψος του μισθού των 1643,52 €. Η κατάργηση αυτής της ιδιαιτερότητας έχει αποτέλεσμα να δικαιώνονται πολλοί υψηλόμισθοι με ανταποδοτική σύνταξη. Από την άλλη η ανταποδοτική επικουρική σύνταξη, που δεν αφήνει περιθώρια αναδιανομής, επιδεινώνει την ποιότητα ζωής των χαμηλόμισθων αλλά και όσων εμποδίζονται είτε λόγω ανεργίας ή αναπηρίας να συμπληρώσουν τους ατομικούς τους λογαριασμούς.

Στο κείμενο που ακολουθεί, ακροθιγώς, αναφέρονται οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η λειτουργία και ο ρόλος της επικουρικής ασφάλισης σε αυτό.

1. Βλ. Παράρτημα με τα ενταχθέντα ταμεία και τομείς.

Με την παράθεση του παραδείγματος του τρόπου υπολογισμού της σύνταξης ενός επικουρικού ταμείου (ΤΕΑΠΟΖΟ) αναδεικνύεται το γεγονός ότι το κεφαλαιοποιητικό σύστημα ευνοεί όσους έχουν καταβάλλει περισσότερες εισφορές. Παράλληλα με τα στοιχεία αυτής της ιδιαιτερότητας, επισημαίνονται θέματα ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, αναδιανομής και αλληλεγγύης των γενεών.

1. Η Κοινωνική Ασφάλιση, πυλώνες και συστήματα

Από τα τέλη του 19ου αιώνα, η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί βασικό μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής και προϋπόθεση συγκρότησης του κράτους ευημερίας. Η ωφέλεια από τις παρεμβάσεις της κοινωνικής ασφάλισης έχει οικονομικές, κοινωνικές και ηθικές προεκτάσεις, δημιουργεί αλληλεγγύη και ενότητα, στοιχεία απαραίτητα για τη πρόοδο των κρατών (Πετρόγλου, 1974). Αυτό το κοινωνικό αγαθό, επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά από τις εκάστοτε οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτικές συνθήκες. Οι εναλλαγές αυτές παρατηρούνται καθ' όλη την πορεία της κοινωνικής ασφάλισης. Γίνεται αντιληπτό ότι τη σύστασή της προδιέγραψαν οι τεχνικές ανακαλύψεις και η εκβιομηχάνιση που δημιούργησαν θέσεις εργασίας αλλά και ανθρώπινες ανάγκες που έπρεπε να καλυφθούν σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο. Στην Ελλάδα όταν δημιουργήθηκαν οι νέες ανάγκες παραγωγής καλύφθηκαν σε μεγάλο μέρος από την αγροτική τάξη. Οι αγρότες κλήθηκαν να εργαστούν κάτω από αντίξοες συνθήκες εργασίας που δεν παρείχαν έστω τη στοιχειώδη μέριμνα τόσο για την υγεία όσο και για την ασφάλειά τους. Υπό αυτές τις συνθήκες απέκτησαν εργατική συνείδηση και, εντασσόμενοι σε συντεχνιακά/κλαδικά εργατικά σωματεία, διεκδίκησαν την προστασία τους από τους ασφαλιστικούς κινδύνους που τους απειλούσαν. Η άσκηση πολιτικών πιέσεων από τους συνδικαλιστικούς φορείς και ο φόβος ξεσπάσματος λαϊκών εξεγέρσεων, οδήγησαν το ελληνικό κράτος να ψηφίσει το απαραίτητο νομοθετικό πλαίσιο για τη συλλογική αντιμετώπιση των εργατικών κινδύνων και ατυχημάτων με την οργάνωση και λειτουργία του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (Χρυσόχοος, 1955· Πετρόγλου, 1974· Ρομπόλης, 1990).

Η ασυντόνιστη αύξηση και κινητοποίηση της εργατικής δύναμης, το γεγονός ότι η παραγωγή στηριζόταν σε μικρές μονάδες, συνέτειναν στο να ιδρυθούν πολλαπλοί ασφαλιστικοί φορείς. Ο πρώτος φορέας κύριας ασφάλισης (ΝΑΤ) ιδρύθηκε το 1861 και αφορούσε στους ναυτικούς. Ακολούθησαν τα ταμεία των τραπεζικών (π.χ. Εθνικής 1867), των εργαζομένων σε μεγάλες επιχειρήσεις (π.χ. Αρτεργατών 1925), των αυτοτελώς απασχολούμενων (π.χ. Νομικών 1928), του ΙΚΑ (1934) κ.ά. Έκτοτε οι φορείς των ΣΚΑ επιφορτίζονται με τη διορθωτική ή προληπτική παρέμβαση στην κοινωνική πραγματικότητα, προστατεύοντας τους εργαζομένους και τα προστατευόμενα μέλη τους. Οι κίνδυνοι, βέβαιοι ή αβέβαιοι, καλύπτονται με παροχές σε είδος και σε χρήμα. Αφορούν στο γήρας, την ασθένεια, το θάνατο, τις συνέπειες της μητρότητας, το εργατικό ατύχημα, την επαγγελματική ασθένεια, την ανεργία, τα οικογενειακά βάρη για τη φροντίδα των τέκνων ή και συζύγων (Καλαντζόπουλος, 1965· Πετρόγλου, 1974· Βαρδακούλας, 1980· Κρεμαλής, 1985· Υφαντόπουλος, Μπαλούρδος, Νικολόπουλος, 2009).

Τα ΣΚΑ, γενικότερα, οργανώνονται σε τρεις διακριτούς πυλώνες (Αναγνώστου-Δεδούλη, 2008· Τήνιος, 2010· Αμίτσης, Αναγνώστου κ.ά, 2010· Μπάκαβου, 2015). Στον πρώτο πυλώνα

οι συντάξεις έχουν την εγγύηση του κράτους και οι παροχές χρηματοδοτούνται τόσο από την υποχρεωτική συμμετοχή των ασφαλισμένων όσο και μέσω της κρατικής χρηματοδότησης. Τα ασφαλιστικά ταμεία, ελεγχόμενα και καθοδηγούμενα από δημόσιες υπηρεσίες, χορηγούν κύριες και επικουρικές συντάξεις, εφ' άπαξ παροχές, παροχές υγείας καθώς και άλλες προνοιακές παροχές όπως τη δυνατότητα συμμετοχής προστατευόμενων των ασφαλισμένων σε κατασκνώσεις και σε παιδικούς σταθμούς. Στο δεύτερο πυλώνα, η απασχόληση συνδέεται με την επαγγελματική ιδιότητα του ατόμου. Δημιουργούνται επαγγελματικά σχέδια από ιδιωτικούς φορείς που ωστόσο ελέγχονται από δημόσιους φορείς. Τα επαγγελματικά αυτά σχέδια καλύπτουν κινδύνους όπως ο θάνατος, η αναπηρία, το γήρας με την παροχή σύνταξης. Στον τρίτο πυλώνα υφίστανται ανεξάρτητα προγράμματα (συνταξιοδοτικά), με βασική και κυρίαρχη προϋπόθεση την υπογραφή συμβολαίου μεταξύ ατόμων και φορέων παροχής υπηρεσιών, κυρίως ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών.

Στην Ελλάδα στον πρώτο πυλώνα ανήκει η κύρια και η επικουρική ασφάλιση, στο δεύτερο η συμπληρωματική ασφάλιση και αυτή των (Τ.Ε.Α.) ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης (ΝΠΙΔ) ενώ στον τρίτο υπάγονται τα προγράμματα ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης (Τήνιος, 2010· Καραβίτης, 2011). Επειδή γενικότερα η συμμετοχή στο δεύτερο και τρίτο πυλώνα είναι προαιρετική και οι παροχές αυτών των πυλώνων, σε μέσους όρους, είναι ισχνές και ανταποδοτικές, το κύριο βάρος της κοινωνικής ασφάλισης φέρει ο πρώτος πυλώνας, περιλαμβάνοντας το μεγαλύτερο ποσοστό ασφαλισμένων και συνταξιούχων (Mylonas, Maisonneuve, 1999).

Ανάλογα με τη χρηματο-οικονομική λειτουργία τους τα ΣΚΑ διαχωρίζονται στο διανεμητικό και στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Υπάρχει και το λεγόμενο μεικτό σύστημα που είναι συνδυασμός των δύο προηγούμενων που παρατηρείται όταν έχουμε μετάβαση από το ένα στο άλλο. (Σπράος, Τήνιος, 1998). Στο διανεμητικό σύστημα υφίσταται συμφωνία αναδιανεμητικής ισχύος των συνταξιοδοτικών συστημάτων μεταξύ των γενεών και εντός των γενεών. Στη βάση αυτή της, διαγενεακής και ενδογενεακής, αλληλεγγύης οι σημερινοί εργαζόμενοι με τις εισφορές τους καλύπτουν τις συντάξεις των υφιστάμενων συνταξιούχων. Πρόκειται για τη μεταφορά εισφορών των νεότερων ηλικιών προς τους ηλικιωμένους σε δεδομένο χρόνο. Σε ένα πλαίσιο άρρηκτης υπογραφής ενός κοινωνικού συμβολαίου για συλλογική αντιμετώπιση των αναγκών, το διανεμητικό σύστημα στηρίζεται στην υποχρεωτικότητα και καθολικότητα (Ρωμανιάς, 2007). Η υποχρεωτικότητα και η καθολικότητα αποτελούν συστατικά μιας ευρύτερης κοινωνικής αλληλεγγύης (Αγγελοπούλου, 2004). Η επιτυχία και η αποδοτικότητα του διανεμητικού συστήματος να εξασφαλίζει υψηλό ποσοστό απόδοσης στους ασφαλισμένους βασίζεται στην ευνοϊκή εξέλιξη δεικτών, όπως ο ρυθμός αύξησης των ασφαλισμένων και το ποσοστό μεγέθυνσης του Α.Ε.Π.. Το σύστημα βρίσκεται σε ισορροπία όταν οι καταβαλλόμενες εισφορές από τους ενεργούς ασφαλισμένους επαρκούν για την πληρωμή των συντάξεων. Το διανεμητικό αποκαλείται και σύστημα καθορισμένων παροχών (pay as you go- πληρωμή κατά την πορεία) γιατί οι παροχές δεν εξαρτώνται από το ύψος και το μέγεθος των εισφορών. Ωστόσο το σύστημα βρίσκεται σε κίνδυνο ως προς τη χρηματοδότησή του καθώς όσο αυξάνεται το πλήθος των συνταξιούχων τόσο το πλήθος των ασφαλισμένων ελαττώνεται. Έτσι, ως πλεονέκτημα του διανεμητικού συστήματος του αναγνωρίζεται η κοινωνική αλληλεγγύη και η βεβαιότητα, ενώ ως μειονέκτημα η κάλυψη των ελλειμμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό (Μαρδάς, 1993· Ρούπας, 2010· Υφαντόπουλος κ.ά, 2009).

Σε αντίθεση με το διανεμητικό που στηρίζεται στην αρχή των τρεχουσών πληρωμών, το κεφαλαιοποιητικό σύστημα (funded) βασίζεται στην κεφαλαιακή συσσώρευση, στην ανταποδοτικότητα των καταβαλλόμενων εισφορών σε παροχές και στην ευθύνη του ατόμου για την επενδυτική του επιλογή (Ρήγα, 1993· Ρούπας, 2010). Στο μοντέλο αυτό, οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν προκαθορισμένες εισφορές, οι οποίες δημιουργούν το συνολικό κεφάλαιο για τον υπολογισμό παροχών που θα ρευστοποιηθούν στο μέλλον με τη μορφή της περιοδικά καταβαλλόμενης σύνταξης (Τίνιος, 2001). Το ύψος της σύνταξης είναι ανάλογο προς το κεφάλαιο που κάθε ασφαλισμένος έχει συσσωρεύσει στον προσωπικό του λογαριασμό κατά το τέλος της εργασιακής ζωής του και από τις αποδόσεις που έχουν επιτευχθεί (εισφορές + αποδόσεις) (Μαρδάς, 1993· Ρούπας, 2010). Ως πλεονέκτημα του κεφαλαιοποιητικού αναγνωρίζεται η δημιουργία αποταμίευσης και η θετική επίπτωση στην επένδυση και ως μειονέκτημα η εξάρτησή του από τις διακυμάνσεις της αγοράς, η αβεβαιότητα που δημιουργείται σε συνθήκες μειωμένης οικονομικής ανάπτυξης, άρα και του μειωμένου εισοδήματος (Χλέτσος, 1999· Ρούπας, 2010).

Κατά τη δημιουργία του ελληνικού ΣΚΑ προτιμήθηκε η εφαρμογή διανεμητικού συστήματος γιατί επέτρεπε την άμεση καταβολή συντάξεων σε ηλικιωμένα άτομα, μεγάλο μέρος των οποίων διαβιούσε σε συνθήκες οξύτατης φτώχειας. Ακόμη δύο σημαντικοί λόγοι για τους οποίους επιλέχτηκε το διανεμητικό σύστημα ήταν ότι, κατά τη δημιουργία του και επί σειρά ετών, υπήρχε αύξηση θέσεων εργασίας και κάλυψη αυτών λόγω της πληθυσμιακής μεγέθυνσης, με τον παράλληλα μικρό αριθμό συνταξιούχων σε σχέση με αυτό των ασφαλισμένων. Τα ανωτέρω στοιχεία ανατράπηκαν με τη μείωση του ποσοστού γονιμότητας και της θνησιμότητας αντίστοιχα. Ομοίως, η παρατεταμένη ύφεση και οι αλλαγές στο μοντέλο της εργασίας επέφεραν τη μείωση των εργασιακών θέσεων και των εισοδημάτων, άρα και των ασφαλιστικών εισφορών. Τέλος, η οικονομική κρίση οδήγησε τους ανέργους στην πρόωρη συνταξιοδότηση, με αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού των συνταξιούχων και της συνταξιοδοτικής δαπάνης. Το ελληνικό κράτος, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις απειλές του περιβάλλοντος της κοινωνικής ασφάλισης, οδηγήθηκε σε μεταρρυθμίσεις που περιόρισαν τις παροχές, αύξησαν τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και γενικότερα επανεξέτασαν κάθε παροχή και προνόμιο. Οι μεταρρυθμίσεις περιέπλεξαν τις διαχωριστικές γραμμές μεταξύ διανεμητικού και κεφαλαιοποιητικού συστήματος, καθώς ως λύση επελέγη η μετατροπή του συστήματος «καθορισμένων παροχών» σε σύστημα «καθορισμένων εισφορών».²

2. Οι Επικουρικοί Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα

Αναφέρθηκε η οργάνωση των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε κυρίως κατά τη δεκαετία του 1930, όταν οι εργασιακοί κλάδοι, εντάχθηκαν βαθμιαία στους φορείς κύριας ασφάλισης, προσδοκώντας την ασφάλεια και τα προνόμια του ασφαλιστικού συστήματος. Εκτός από τη σύσταση των φορέων κύριας ασφάλισης οι εργαζόμενοι, διαφόρων κλάδων και επιχειρήσεων σύστησαν τα δικά τους επικουρικά ταμεία.

Η επικουρική ασφάλιση αποτελεί μια πρόσθετη ασφάλιση που παρέχεται από φορέα, κλάδο ή λογαριασμό, ο οποίος μετά την επέλευση κινδύνου προσφέρει πρόσθετες,

2. Βλ. ν.4052/2012

περιοδικές ή εφάπαξ παροχές, πέραν αυτών που χορηγούνται από τον φορέα κύριας ασφάλισης. Με τη συμπληρωματική αυτή προστασία, κυρίως για τον κλάδο σύνταξης, εξασφαλίζεται μια ικανοποιητική αναπλήρωση των εισοδημάτων του ατόμου από την προηγούμενη εργασία του. Οι επικουρικοί φορείς λειτουργούν με τα ίδια χαρακτηριστικά της κύριας ασφάλισης, εφαρμόζοντας πρωτίστως τις καταστατικές τους διατάξεις και δευτερευόντως τις γενικές αρχές της κοινωνικής ασφάλισης (Πετρόγλου, 1974· Βακαλόπουλος, 1993). Ομοίως, οι παροχές της επικουρικής ασφάλισης ακολουθούν τις διατάξεις της κύριας ασφάλισης και προσδιορίζονται από το ύψος του τελευταίου ή των τελευταίων μισθών.

Οι παράγοντες που συνέτειναν στη σύσταση της επικουρικής ασφάλισης ήταν η γενική ανασφάλεια που βίωνε ο ελληνικός πληθυσμός μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, το χαμηλό επίπεδο των παροχών των ασφαλισμένων από την κύρια ασφάλισή τους, η ανάγκη εξασφάλισης και ενός εφάπαξ βοηθήματος κατά την έξοδο από την εργασία που δεν παρείχε η κύρια ασφάλιση. Τη συνεχή ενσωμάτωση επικουρικών φορέων στο ΣΚΑ ευνοούσε το νομοθετικό πλαίσιο καθώς ενώ με το Ν. 6298/1934 διασφαλιζόταν μεν η μη ίδρυση άλλων ασφαλιστικών οργανισμών κύριας ασφάλισης, επιτρεπόταν η ίδρυση επικουρικών ταμείων (Βασιλικόν Ίδρυμα Ερευνών, 1960, όπ. αναφ. στο Βενιέρης, Παπαθεοδώρου, 2003· Ρομπόλης, 1990· Ρουπακιώτης, 1990· Ματσαγγάνης, 1998· Ρομπόλης, Μπέτσος, 2016). Ο Κωσταράς (1992) επισημαίνει έναν ακόμη λόγο: την ευκολία με την οποία προνομιούχες ομάδες εργαζομένων αποσπούσαν τη χρηματοδότηση των υψηλών παροχών της επικουρικής ασφάλισης από κοινωνικούς πόρους (ποσοστά κράτησης σε τιμολόγια κλπ) ή υψηλές εργοδοτικές εισφορές.

Αξιοπερίεργο είναι το γεγονός ότι, η επικουρική ασφάλιση, ενώ αποτελεί συμπλήρωμα της κύριας, στα ελληνικά χρονικά δημιουργήθηκε ταυτόχρονα με αυτή και σε κάποιες περιπτώσεις προηγήθηκε. Για παράδειγμα, η ίδρυση του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, Πολεμικού Ναυτικού και Πολιτικών Υπαλλήλων (ΒΔ 24/10/1867) που πραγματοποιήθηκε πριν την υπαγωγή σε κύρια ασφάλιση της συγκεκριμένης ομάδας εργαζομένων. Σκοπός της ίδρυσης του ΜΤΣ ήταν η κάλυψη των υπηρετούντων στο δημόσιο και των ναυτικών με περιοδικές και εφάπαξ παροχές από το 1836 έως το 1921 (Κωσταράς, 1992). Ωστόσο, το κύριο μέρος της επικουρικής ασφάλισης ιδρύθηκε κατά την περίοδο 1922-1934, παράλληλα με την ποσοτική και κατακερματισμένη αύξηση των ασφαλιστικών ταμείων κύριας ασφάλισης. Τα επικουρικά ταμεία ακολούθησαν με το μοντέλο δημιουργίας των φορέων κύριας ασφάλισης δηλ. της κλαδικής πολυδιάσπασης, αλλά με την επιπλέον κάθετη κατάτμηση των φορέων ασφαλιστικής κάλυψης (Κοντιάδης, 1997). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν πολλαπλάσιοι επικουρικοί φορείς σε σύγκριση με αυτούς της κύριας ασφάλισης. Στο τέλος του 1934 από τα 93 ταμεία τα 29 αφορούσαν στην επικουρική ασφάλιση. Κατά την περίοδο 1935-1951 τα επικουρικά ταμεία ήταν 65 ενώ την περίοδο 1952-1990 αριθμούνταν σε 85 και με την πάροδο του χρόνου ολοένα αυξάνονταν όπως και οι ανάγκες των εργαζομένων (Κωσταράς, 1992· Βακαλόπουλος, 1993).

Τα περισσότερα επικουρικά ταμεία λειτουργούσαν αυτόνομα, ενώ υπήρξαν και ταμεία που λειτουργούσαν παράλληλα με τον κύριο φορέα του κλάδου τους. Επίσης, κάποια από τα επικουρικά ταμεία προέβλεπαν στο καταστατικό τους πέραν της χορήγησης σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου και άλλες παροχές όπως για παράδειγμα εφ' άπαξ μετά τη συνταξιοδό-

τηση, οικογενειακά επιδόματα, επίδομα απολύτου αναπηρίας, αεροθεραπείας, κάλυψη δαπάνης εξόδων κηδείας, δαπάνη για τη συμμετοχή τέκνων των εργαζομένων σε κατασκηνώσεις, δάνεια, επιστροφή εισφορών κ.ά.

Ο κατακερματισμός και η θεσμική υστέρηση της Επικουρικής Ασφάλισης γίνονται αντιληπτοί από τους κάτωθι παράγοντες:

Α) την απαγόρευση της σύστασης άλλων κλαδικών ταμείων ασφάλισης μισθωτών μόλις το έτος 1979 (Ν.997),

Β) την υποχρεωτικότητα και καθολικότητα της επικουρικής ασφάλισης που θεσπίστηκε το 1983 (Ν.1405)

Γ) την ίδρυση ταμείων επικουρικής ασφάλισης των ασφαλισμένων του ΟΓΑ και του ΟΑΕΕ μόλις τη δεκαετία του 1980 και του 2000 αντίστοιχα και

Δ) την εποπτεία τους από περισσότερα του ενός υπουργεία (Ρομπόλης, 1990).

Γενικότερα, τα επικουρικά, ταμεία παρά το γεγονός ότι ασκούν δημόσια εξουσία και επιτελούν δημόσια υπηρεσία, απέκτησαν το καθένα τη δική του νομοθεσία χωρίς να ακολουθήσουν ενιαίο υπόδειγμα καταστατικού και έλαβαν διάφορες νομικές μορφές όπως τα παρακάτω:

- αλληλοβοηθητικά σωματεία σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 281/1914 και του βασιλικού διατάγματος της 15^{ης} Μαΐου του 1920 «περί επαγγελματικών σωματείων»³,
- ΝΠΙΔ του Α.Κ,
- ταμεία κατόπιν συλλογικών συμβάσεων εργασίας,
- ΝΠΔΔ σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ.3 του ν. 6298/1934 (Πετρόγλου, 2012).

3. Η ασφαλιστική μεταμόρφωση

Με την αναφορά στη σύσταση των ασφαλιστικών φορέων έγινε αντιληπτό ότι παρουσίαζαν αποσπασματικότητα, θεσμικά ελλείμματα, δαιδαλώδη επέκταση, μη ασφαλιστική κάλυψη μεγάλων κατηγοριών εργαζομένων⁴, επιλεκτικότητα ασφάλισης των κινδύνων, καθυστέρηση ως προς τη γεωγραφική τους επέκταση (Βλ.ενδ. Ρομπόλης, 1990· Πετμετζίδου-Τσουλουβή, 1992· Σακελλαρόπουλος, 1999· Σωτηρόπουλος, 2003· Βενιέρης, Παπαθεοδώρου, 2003· Τσαλίκης, 2008· Πόρισμα, 2010, 2015). Μετά από μια περίοδο συγκέντρωσης πλεονασμάτων οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, οι ανάγκες χρηματοδότησης των συντάξεων ενός γηράσκοντος πληθυσμού και οι διαμορφούμενες αρνητικές δημογραφικές εξελίξεις, προκαθόριζαν το έδαφος των μελλοντικών επερχόμενων κρίσεων. Τα λειτουργικά ελλείμματα και το αφανές χρέος των ασφαλιστικών φορέων, παρεμπόδιζαν τη χρηματοδότηση του διανεμητικού συστήματος. Παρά το γεγονός ότι, η ανάγκη διαρθρωτικών αλλαγών στην κοινωνική ασφάλιση είχε διατυπωθεί από τα τέλη της δεκαετίας του 1920 (Ζάρρας, 1929) οι κοινωνικο-ασφαλιστικές παρεμβάσεις ήταν ανεπαρκείς και δεν επέφεραν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Η μη οργανωτική αναδιάρθρωση των φορέ-

3. Οι σκοποί των αλληλοβοηθητικών ταμείων ορίζονται στο άρθρ. 34 του β. δ/τος όπως: να παρέχουν ιατρική περίθαλψη και φάρμακα, να παρέχουν χρηματικά επιδόματα υπό τύπον συντάξεως ή εφ' άπαξ σε περιπτώσεις νόσου, γεννήσεως τέκνου, ανεργίας, να καταβάλλουν τις δαπάνες της κηδείας των μελών τους, να παρέχουν δάνεια

4. Ο Βενιέρης (1995) επισημαίνει ότι το 1931 σε σύνολο εργαζόμενου πληθυσμού 2.415.078 (απογραφή έτους 1928) καλύπτονταν ασφαλιστικά οι 162.216 από τα 50 ασφαλιστικά ταμεία που λειτουργούσαν τότε.

ων και η μη λήψη μέτρων για την οικονομική τους βιωσιμότητα είχε ως αποτέλεσμα τη σταδιακή απομείωση του αποθεματικού τους κεφαλαίου (Βενιέρης, 1995· Ματσαγγάνης, 1998 & 2003· Ρομπόλης, 2002· Προβόπουλος, Καπόπουλος, 2003).

Στο τέλος του 20^{ου} και στις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα, η οικονομική κρίση, τα ελλείμματα των ασφαλιστικών οργανισμών και η θεώρηση ότι οι κοινωνικές δαπάνες συναρτώνται με τα δημόσια έξοδα και το ΑΕΠ, θέτουν εκ νέου το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας στο στόχαστρο της κριτικής. Μελέτες διεθνών οργανισμών και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποχρέωσαν τις ελληνικές κυβερνήσεις να προβούν σε μεταρρυθμίσεις. Από το έτος 1999 και μετέπειτα (Ν.2676/99) οι φορείς Κύριας Ασφάλισης βρέθηκαν σε μια διαδικασία αλλαγής της νομοθεσίας και ενοποιήσεων που ολοκληρώθηκε με τον Ν. 4387/2016 και τη σύσταση του Ε.Φ.Κ.Α. Παράλληλα, υπό τις εντολές του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου διαμορφώθηκε και υλοποιήθηκε μια στρατηγική που απομάκρυνε το σύστημα από την προσήλωσή του στις θεμελιώδεις αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του ως καθολικού, αυτοτελούς, κοινωνικού και διανεμητικού συστήματος (Ρομπόλης, Μπέτσος, 2016). Η σύνταξη της κύριας ασφάλισης όλων των ασφαλισμένων δημόσιου, ιδιωτικού τομέα όσο και των αυτοαπασχολούμενων, αποτελείται από το άθροισμα δύο τμημάτων: το εθνικό και το ανταποδοτικό (Ν.4387/2016). Το μέρος της εθνικής σύνταξης εξαρτάται από τα χρόνια διαμονής στην Ελλάδα, το χρόνο ασφάλισης και από το ποσοστό μείωσης λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης. Την ανταποδοτική καθορίζουν οι αποδοχές για τις οποίες κατεβλήθησαν εισφορές και το ποσοστό αναπλήρωσης. Έτσι, το ελληνικό ΣΚΑ προσαρμόστηκε στα χαρακτηριστικά του συστήματος Beveridge, δηλαδή τη διοικητική ενοποίηση των ασφαλιστικών φορέων και την κάλυψη των κινδύνων για τους ασφαλισμένους με ενιαία οργάνωση και ελάχιστες παροχές (Παπαρρηγοπούλου, 2013).

Η επικουρική ασφάλιση εμφάνιζε εντονότερα και οξύτερα προβλήματα από εκείνα της κύριας ασφάλισης, ως προς τη δομή, τη λειτουργία, τη χρηματοδότηση των δαπανών και το επίπεδο παροχών (Κωσταράς, 1992· Πετρόγλου, 1974· ΚΕΠΕ, 1985). Με σκοπό την εξασφάλιση διοικητικής και οικονομικής ευελιξίας, εποπτείας και αποτελεσματικότητας, από το 1999 (Ν.2676/1999) και μετέπειτα, πραγματοποιήθηκαν διστακτικές ενοποιήσεις των επικουρικών ταμείων⁵. Παρά τις ενοποιήσεις, τα επί μέρους ταμεία, εξακολουθούσαν να διατηρούν τις ασφαλιστικές τους ιδιαιτερότητες. Τα οικονομικά, διοικητικά και οργανωτικά προβλήματα των επικουρικών ταμείων συνιστούσαν προσκόμματα στην μελλοντική τους προοπτική. Υπό την πίεση των μνημονίων, που επιβλήθηκαν από τους δανειστές της Ελλάδας ένεκα της οικονομικής κρίσης, οι προσπάθειες των ενοποιήσεων των επικουρικών φορέων επισπεύτηκαν. Με το Ν. 4052/12, που αφορούσε στην επικουρική ασφάλιση, τέθηκαν προτεραιότητες για την αναθεώρησή της, την εξάλειψη των ανισορροπιών μεταξύ των ταμείων, τη μείωση του λειτουργικού κόστους τους, τη διασύνδεση εισφορών και αποδοχών. Στο πλαίσιο αυτό συστάθηκε το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ) στο οποίο προσχώρησαν όλα τα επικουρικά ταμεία των μισθωτών. Για τον αποκλεισμό της κρατικής συμμετοχής στις δαπάνες της επικουρικής ασφάλισης και τη διάσωση της λογιστικής ισορροπίας του ΕΤΕΑ (άρθ.42) προβλέφθηκε συντελεστής βιωσιμότητας και σε περίπτωση ελλείμματος αυτόματη μείωση των συντάξεων. Η ενοποίηση των επικουρικών ταμείων ολοκλη-

5. Συνενώθηκαν κατά κλάδο π.χ. ταμεία δημοσίων υπαλλήλων ΤΕΑΔΥ Ν.2676/1999, ταμεία υπαλλήλων τραπεζών στο ΕΤΑΤ Ν.3371/2005, ταμεία μισθωτών ΤΕΑΙΤ Ν.3655/2008 κ.ά. με τα καταστατικά τους να παραμένουν σε ισχύ.

ρώθηκε (Ν. 4334/2015) με την ένταξη όλων (μισθωτών δημόσιου, ιδιωτικού τομέα και αυτοαπασχολούμενων) στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφ' άπαξ παροχών (ΕΤΕΑΕΠ). Οι ενοποιήσεις συμπεριέλαβαν ταμεία οποιασδήποτε νομικής μορφής,⁶ οικονομικά εύρωστα και μη, λαμβάνοντας υπόψη την υποχρέωση του κράτους να μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση και την αρχή της ισότητας των ασφαλισμένων (Μάνεσης, 2007). Η μετάβαση προς ένα σύστημα συνταξιοδοτικής προστασίας τύπου Beveridge ολοκληρώθηκε με την κοινή οργάνωση και την επιβολή ενιαίων κανόνων ασφάλισης και παροχών για όλους τους ασφαλισμένους (Παπαρρηγοπούλου- Πεχλιβανίδη, 2016).

Ο Ν. 4387/2016, που όπως προαναφέρθηκε, δημιούργησε ένα ενιαίο ασφαλιστικό καθεστώς για όλους τους ασφαλισμένους της κύριας ασφάλισης, συμπεριέλαβε και διατάξεις για την επικουρική ασφάλιση. Στο άρθ. 96 καθορίστηκε ενιαίος τρόπος υπολογισμού σύνταξης και ποσοστού εισφορών για όλους τους επικουρικά ασφαλισμένους. Η επικουρική σύνταξη από 01/01/2015 υπολογίζεται από δύο ποσά: το πρώτο αποτελείται από το συντάξιμο μισθό, που απορρέει από τις αποδοχές ετών 2002-2014, επί 0,45 για κάθε έτος επικουρικής ασφάλισης. Το δεύτερο ποσό προκύπτει από μαθηματικό τύπο στον οποίο λαμβάνονται υπόψη η συσσώρευση των εισφορών στην ατομική μερίδα του ασφαλισμένου, δείκτες του προσδόκιμου ζωής και την περίπτωση ελλειμμάτων για τη λειτουργία αυτόματου μηχανισμού εξισορρόπησης. Γίνεται αντιληπτό ότι, με την εφαρμογή του συστήματος καθορισμένων εισφορών και νοητής κεφαλαιοποίησης αναλαμβάνει ο ασφαλισμένος την ευθύνη των ασφαλιστικών του κινδύνων. Με αυτή την αλλαγή, της εξατομίκευσης του ασφαλιστικού κινδύνου, ίσως δεν έχει πλέον νόημα η ένταξη των εργαζομένων σε συλλογικότητες, στις οποίες μπορεί μεν να καταλογιζόταν η συντήρηση ανισοτήτων αλλά σε κάθε περίπτωση ενίσχυαν την προστασία και μείωναν την ανασφάλεια των μελών τους (Κουμαριανός, 2017).

4. Οι εισφορές και οι παροχές της Επικουρικής Ασφάλισης

Σε όλα τα επικουρικά ταμεία των μισθωτών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όσο και των ελεύθερων επαγγελματιών (ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ, κλπ) η κύρια πηγή χρηματοδότησής τους βασίζεται στις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών και στην περίπτωση των ανεξάρτητων επαγγελματιών μόνο στις εισφορές των εργαζομένων. Η εισφορά του ασφαλισμένου αφενός χρηματοδοτεί την κοινωνική ασφάλιση και αφετέρου αποτελεί γενεσιουργό αίτια δικαιωμάτων των ασφαλισμένων και υποχρεώσεων των φορέων για την εκπλήρωση των παροχών (Πετρόγλου, 1974· Βακαλόπουλος, 1993). Η φύση της ασφαλιστικής εισφοράς, κυρίως ως προς τις έννοιες ανταποδοτικότητας και αλληλεγγύης, διαφοροποιείται ανάλογα με αν το σύστημα που ισχύει είναι κεφαλαιοποιητικό ή διανεμητικό. Στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα η εισφορά αποτελεί περιουσιακό στοιχείο και ο ασφαλισμένος θεμελιώνει δικαίωμα επί ενός ποσοστού από το κεφάλαιο που σχηματίστηκε, ενώ στο διανεμητικό σύστημα η σχέση εισφοράς-παροχής είναι περισσότερο ελαστική, καθώς οι σημερινοί εργαζόμενοι με τις εισφορές τους χρηματοδοτούν τις συντάξεις των συνταξιούχων. Η ανταποδοτικότητα σε ένα διανεμητικό σύστημα προσδιορίζεται από το γεγονός ότι οι παροχές εί-

6. Βλ. τη συμμετοχή αλληλοβοηθητικών ταμείων του ΤΕΑΠΕΤΕ ή του ΤΑΠΤΠ.

και καθορισμένες και βρίσκονται σε αντιστοιχία με τις αναλογούσες στις αποδοχές εισφορές και το χρόνο ασφάλισης. Ο ασφαλισμένος γνωρίζει εκ των προτέρων το ποσό που δικαιούται κατά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται το ενδεχόμενο αλλαγής της νομοθεσίας (Χρυσόγονος, 2006). Επίσης, οι έννοιες: κοινωνική αλληλεγγύη και αναδιανομή του εισοδήματος, ουσιώδεις στο διανεμητικό σύστημα, επιβεβαιώνονται από τον κανόνα που εξαρτά το ύψος της ασφαλιστικής εισφοράς προς το ύψος των εισοδημάτων. Η οικονομική δυνατότητα που έχει ο κάθε εργαζόμενος για να εισφέρει και η καταβολή της εργοδοτικής εισφοράς εξυπηρετούν την απόδοση παροχών και στους οικονομικά ασθενέστερους εισφορές. Γενικότερα, οι εισφορές αποτελούν την πηγή χρηματοδότησης του συστήματος και πρέπει να εξισορροπούν τις ανάγκες σε παροχές. Όσο για την ανταποδοτικότητα, αυτή κρίνεται συμβατή με το σχηματισμό ασφαλιστικού κεφαλαίου και την ταυτόχρονη διασφάλιση της αναλογιστικής βάσης για την εγγύηση του θεσμού. Για αυτό οι εισφορές δεν επιστρέφονται στους ασφαλισμένους, ακόμη και όταν αυτοί δεν θεμελιώνουν δικαίωμα παροχής. Η αρχή της μη επιστροφής των εισφορών κάμπτεται όταν προβλέπεται από τη νομοθεσία του οργανισμού (Πετροπουλάκος, 2015). Σύμφωνα με το Ν.4387/2016 οι εισφορές που καταβλήθηκαν νόμιμα στο ΕΤΕΑΕΠ δεν επιστρέφονται.

Τα ποσοστά εισφορών επικουρικής ασφάλισης ποίκιλαν από ταμείο σε ταμείο. Τα περισσότερα από αυτά είχαν ποσοστό εισφοράς 3% ασφαλισμένου και 3% εργοδότη, ωστόσο υπήρχαν και περιπτώσεις ταμείων με διαφορετικά ποσοστά και διαφορετικούς τρόπους υπολογισμού τους. Ως προς τον τρόπο διαφορετικού υπολογισμού εισφορών χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν για το Ταμείο Αρτοποιιών, η τιμή του αλεύρου μέσω των τιμολογίων αγοράς του και για το Ταμείο Συμβολαιογράφων τα αναλογικά δικαιώματα ποσοστού 5% που εισέπραττε ο συμβολαιογράφος πάνω στο οποίο υπολογιζόταν ποσοστό 60%. Με το Ν. 4225/2014, από 1.12.2013 καθορίστηκαν οι ασφαλιστικές εισφορές (3% ασφαλισμένου και 3% εργοδότη) όσων ταμείων είχαν υπαχθεί στο ΕΤΕΑ και ενιαία βάση υπολογισμού τους (επί των πάσης φύσεως αποδοχών του εργαζομένου) ανεξαρτήτως αν έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση πριν ή μετά την 1.1.1993 (παλαιοί και νέοι ασφαλισμένοι). Στη συνέχεια για τα περισσότερα ταμεία αυτοαπασχολούμενων που υπήχθησαν στο ΕΤΕΑΕΠ από 01/01/2016 και μετά καθορίστηκαν ποσοστά εισφορών 7%.⁷

Η εισφορά του ασφαλισμένου και του εργοδότη αυξάνεται ανάλογα με τις αποδοχές του εργαζόμενου και όχι με το αντάλλαγμα (σύνταξη ή άλλες παροχές) που παρέχει ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης. Ένα στοιχείο που περιορίζει τα αναδιανεμητικά αποτελέσματα της κοινωνικής ασφάλισης ως προς το θέμα των εισφορών, είναι το ανώτατο όριο των ασφαλιστέων αποδοχών. Οι ανώτατες αποδοχές στις οποίες επιβάλλονταν κρατήσεις για το πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και για τα ταμεία επικουρικής ασφάλισης που ακολουθούσαν τις διατάξεις του, ήταν διαφορετικές για τους νέους και παλαιούς ασφαλισμένους έως την 01/01/2013 που εξομοιώθηκαν. Αναφέρουμε ότι από 01/10/2008 έως 31/12/2012 για τους παλαιούς ασφαλισμένους το ανώτατο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών ήταν 2.432,25€ ενώ για τους νέους ασφαλισμένους (υπαγωγή στην ασφάλιση από 01/01/1993) 5.543,55€.

Γενικά, η ύπαρξη αναλογίας μεταξύ εισφορών και παροχών δεν υπάγεται σε συνταγματικά κατοχυρωμένο κανόνα. Ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης των ασφαλισμένων και ο καθορισμός των αποδοχών που λαμβάνονται κάθε φορά υπόψη, επαφίεται στη νομοθεσία του ταμείου.

7. Το ταμείο Αρτοποιιών σε αναμονή προσδιορισμού ποσοστού εισπράττει εισφορές 0,40€ ανά 25 κιλά αλεύρι.

Έχουν επισημανθεί, από πολλούς μελετητές της κοινωνικής ασφάλισης αρκετές χαρακτηριστικές περιπτώσεις άδικων νομοθετικών ρυθμίσεων ίδιων ασφαλιστικών θεμάτων ως προς τη χρηματοδότηση των φορέων, τις εισφορές, τις παροχές, τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης (Πετρόγλου, 1974· Πόρισμα Επιστημονικής Επιτροπής Φακιολά Ρ., κ.ά. 1992· Τήνιος, 2008). Οι κανόνες συνταξιοδότησης με τους οποίους υπολογίζονταν οι επικουρικές συντάξεις των ενταχθέντων ταμείων στο ΕΤΕΑΕΠ έως 31/12/2014 δεν ήταν ενιαίοι ούτε ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ούτε και ως προς το ύψος των συντάξιμων αποδοχών τους καθώς τα ισχύοντα καταστατικά τους διέφεραν μεταξύ τους.

Ομοίως, ανάλογα με το καταστατικό των επικουρικών ταμείων προβλεπόταν η εφαρμογή της τεχνικής των κατώτατων ορίων. Τα κατώτατα όρια εξασφάλιζαν ένα ελάχιστο όριο προστασίας, προς όφελος των εργαζομένων, οι οποίοι δεν θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν με τις εισφορές τους τη χορήγηση μιας αξιοπρεπούς παροχής. Αντίθετα, για την αποφυγή της υπερασφάλισης, δηλαδή της παροχής συντάξεως μεγαλύτερης του εισοδήματος, οριζόταν από τη νομοθεσία των ταμείων το ανώτατο χορηγούμενο ποσό σύνταξης (Κρεμαλής, 1985). Το ανώτατο χορηγούμενο ποσό σύνταξης μπορεί να αποτελούσε μειριασμό της ανταποδοτικότητας, ωστόσο, ήταν απαραίτητο συστατικό του σχηματισμού του ασφαλιστικού κεφαλαίου και της εξυπηρέτησης της αναλογιστικής βάσης στην οποία στηρίζεται η οικονομία των ασφαλιστικών οργανισμών. Στη βάση της κοινωνικής αλληλεγγύης οι οικονομικά ασθενέστεροι μπορούν να τυγχάνουν ευμενέστερης μεταχείρισης έναντι των οικονομικά ισχυρότερων. Από την 01/01/2015 τα κατώτατα όρια συντάξεων που χορηγούσαν τα ενταχθέντα ταμεία στο ΕΤΕΑΕΠ καταργούνται και παράλληλα δεν προβλέπεται ανώτατο χορηγούμενο ποσό σύνταξης.

5. ΤΕΑΠΟΖΟ: Απονομή δικαιοσύνης;

Μια περίπτωση, ασφαλιστικού φορέα του οποίου οι διατάξεις επέτρεπαν να προκύπτουν θέματα αλληλοαπόκρουσης αποτελεί το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού των Ανωτύμων Εταιρειών Οινοποιίας- Ζυθοποιίας και Οινοπνευματοποιίας (ΤΕΑΠΟΖΟ). Ο τρόπος υπολογισμού των εισφορών και των παροχών του ΤΕΑΠΟΖΟ αναδεικνύει θέματα υπερασφάλισης, εξυπηρέτησης της αναλογιστικής βάσης, ανταποδοτικότητας, αναλογικότητας, διανεμητικότητας και κεφαλαιοποίησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.808/1978 που αντικαθιστά το αρ.2 του ΑΝ.1654/1939 (ιδρυτικός Νόμος για το ΤΕΑΠΟΖΟ) η εισφορά του ασφαλισμένου και του εργοδότη προσδιοριζόταν σε 6% επί των πάσης φύσεως αποδοχών. Αυτή η συγκεκριμένη καταστατική διάταξη του ΤΕΑΠΟΖΟ είχε ως αποτέλεσμα να μην υφίσταται πλεονέκτημα ανώτερου μισθού επί του οποίου υπολογίζονταν οι εισφορές, όπως ίσχυε σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς. Αντίθετα, η καταστατική διάταξη του ΤΕΑΠΟΖΟ, για τον υπολογισμό της σύνταξης υποχρέωνε ως μέγιστο όριο μισθού το ποσό των 1.643,52€. Δηλαδή, ενώ το ταμείο εισέπραττε εισφορές χωρίς να θέτει θέμα ανώτατου ορίου αποδοχών υπολόγιζε τη σύνταξη με ανώτερο συντάξιμο μισθό των 1643,52€.

Εκτενέστερα, για την έκδοση σύνταξης του ΤΕΑΠΟΖΟ λαμβάνονταν υπόψη οι αποδοχές της τελευταίας πενταετίας, και αυτός ο συντάξιμος μισθός καθόριζε τη βασική σύνταξη που αντιστοι-

χούσε σε εικοσαετή συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τον πίνακα του άρθ. 6 του Καταστατικού. Για **20 χρόνια** επικουρικής ασφάλισης, και για μισθούς από **733€** έως **1.643,52€**, η σύνταξη άρχιζε από **215,60€** και κατέληγε στα **288,22€**. Στα ποσά αυτά υφίστατο προσαύξηση για τα **πάνω από τα 20 χρόνια ασφάλισης ως εξής:**

- Από 20 έως 25 χρόνια, 1% για κάθε χρόνο. Σύνολο 5%
- Από 25 έως 30 χρόνια, 3% για κάθε χρόνο. Σύνολο 15%
- Από 30 έως 35 χρόνια, 6% για κάθε χρόνο. Σύνολο 30%

Έτσι, η ανώτερη πλήρης σύνταξη που χορηγούσε το ΤΕΑΠΟΖΟ έως και 31/12/2014 στους ασφαλισμένους με 35 χρόνια ασφάλισης ήταν 432,33 €. Πρόβλεψη προσαύξησης της σύνταξης για άνω των 35 ετών ασφάλισης δεν υπήρχε.

Κάποιοι ασφαλισμένοι, υψηλά αμειβόμενοι πέραν των 1.643,52€, ως στελέχη επιχειρήσεων, υπόχρεων στην ασφάλιση του ΤΕΑΠΟΖΟ, θεωρώντας άδικη τη συγκεκριμένη καταστατική διάταξη και με τον ισχυρισμό ότι οι εισφορές τους προς τον ασφαλιστικό οργανισμό συνιστούσαν προσδοκία πολλαπλάσιας αντιπαροχής, προσέφυγαν στα Δικαστήρια. Η απόφαση των δικαστηρίων όρισε να λάβουν ποσό σύνταξης αντίστοιχο των εισφορών τους. Επισημαίνεται ότι αυτές οι αποφάσεις των δικαστηρίων δεν υποχρέωσαν το ΤΕΑΠΟΖΟ να αλλάξει τη συγκεκριμένη καταστατική του διάταξη.

Το σκεπτικό των αποφάσεων των δικαστηρίων στηρίχθηκε στον ανταποδοτικό χαρακτήρα της παροχής. Για παράδειγμα στην αριθμ. 1062/2009 του ΔΕΑ, στο οποίο προσέφυγε ασφαλισμένος του ΤΕΑΠΟΖΟ που με βάση την απόφαση αυτή δικαιώθηκε με ποσό σύνταξης 1.276,33 €, αναφέρεται ότι η σύνταξη έχει «αμιγώς ανταποδοτικό χαρακτήρα, αφού το σχετικό κεφάλαιο σχηματίζεται καθ' όλο το χρόνο της προβλεπόμενης ασφαλίσεως μόνον από ισόποσες ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων και της εργοδότης επιχειρήσεως, οι οποίες υπολογίζονται επί των αυτών αποδοχών των ασφαλισμένων. Κατά συνέπεια η θέσπιση ανώτατου ορίου στην καταβαλλόμενη από το ταμείο αυτό σύνταξη εισάγει δυσμενή διάκριση σε βάρος των ασφαλισμένων εκείνων, οι οποίοι, εκ των υψηλών αποδοχών τους, έχουν υποβληθεί σε μεγαλύτερες κρατήσεις και δικαιούνται αναλογικά μεγαλύτερη από το ανώτατο όριο, σύνταξη, σε σχέση με συναδέλφους τους οι οποίοι, ως εκ των χαμηλότερων αποδοχών τους, έχουν υποβληθεί σε μικρότερες κρατήσεις και παρά ταύτα θα λάβουν το ίδιο ποσό συντάξεως. Η διάκριση δε αυτή, ενόψει του αμιγώς ανταποδοτικού χαρακτήρα της παροχής δεν δικαιολογείται από λόγους κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος και είναι αντίθετη προς το Σύνταγμα (άρθρα 4 παρ. 1 και 22 παρ. 5) λαμβανομένης υπόψη και της δίκαιης σταθμίσεως που πρέπει να υφίσταται μεταξύ του γενικού συμφέροντος του ατόμου για καταβολή της ασφαλιστικής παροχής, όταν αυτή, ως περιουσιακό δικαίωμα προέρχεται από τις ασφαλιστικές εισφορές του ασφαλισμένου εις τρόπον ώστε βασίμως να προσδοκάται από αυτόν στα πλαίσια της κρατικής μέριμνας για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, η αποχή από κάθε επέμβαση και η προστασία του εν λόγω δικαιώματός του».

Με την εισαγωγή κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στο σύστημα και το νέο τρόπο υπολογισμού των επικουρικών συντάξεων (Ν. 4387/2016) που ισχύει από 01/01/2015, οι υψηλά αμειβόμενοι, ασφαλισμένοι του ΤΕΑΠΟΖΟ θα δικαιούνται ποσό σύνταξης ανάλογο των εισφορών τους. Ίσως να είναι και οι μόνοι των οποίων η σύνταξη θα είναι περισσότερη από αυτό που θα ελάμβαναν με το προηγούμενο καθεστώς υπολογισμού σύνταξης σύμφωνα με τις καταστατικές

διατάξεις των ταμείων. Πλέον για τον υπολογισμό της σύνταξης λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές ετών 2002-2014, όποιες κι αν είναι αυτές, αναπροσαρμοζόμενες με το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Έτσι σε ανάλογη περίπτωση ασφαλισμένου με 35 χρόνια ασφάλισης και υψηλές αποδοχές (περίπου 10.000€ το μήνα) η σύνταξη υπολογίζεται στα 885,09 € αντί του πλαφόν που έθετε το ταμείο στα 432,33 €. Σημειώνεται ότι με το νέο τρόπο υπολογισμού της Κύριας σύνταξης, η επικουρική στη συγκεκριμένη περίπτωση παρά το ότι είναι συμπληρωματική της είναι εφάμιλλη με αυτή. Επίσης το ποσό των 885,00€ είναι τριπλάσιο σχεδόν της εθνικής και κατώτατης σύνταξης των δικαιούχων της. Κατά γενική αντίληψη το συγκεκριμένο παράδειγμα θεωρείται υπερβολή.

Στην περίπτωση του ΤΕΑΠΟΖΟ όπως και των άλλων επικουρικών ταμείων του ΕΤΕΑΕΠ, με την εφαρμογή του Ν. 4387/2016 το σύστημα λειτουργεί πλέον ανταποδοτικά και οι ατομικές εισφορές των ασφαλισμένων συνθέτουν το κεφάλαιο της προσωπικής τους αποταμίευσης. Με το νέο νόμο οι συντάξεις μπορεί μιν να είναι αυξημένες για τους υψηλόμισθους ή τους ασφαλισμένους πολλαπλής ασφάλισης αλλά παρατηρούνται μέχρι και 50% μειωμένες για τους ασφαλισμένους των υπόλοιπων επικουρικών ταμείων.

Αποτελεί γεγονός αναντίλεκτο ότι η **οικονομική κρίση και στενότητα, έθεσαν άλλες προτεραιότητες στο ασφαλιστικό σύστημα. Από τον ανταγωνισμό μεταξύ της αναδιανομής και της ανταποδοτικότητας στην επικουρική ασφάλιση υπερίσχυσε το σύστημα νοτιής κεφαλαιοποίησης. Ο σκοπός αυτής της αλλαγής ήταν ο αποκλεισμός κάθε μεταφοράς πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό, η επάρκεια των παροχών και η βιωσιμότητα της επικουρικής ασφάλισης. Ωστόσο ο**, καινοφανής για τα ελληνικά δεδομένα, **κεφαλαιοποιητικός τύπος** δεν συμβαδίζει με την παρούσα υφιστάμενη οικονομική κατάσταση της χώρας. Η επιτυχία του συγκεκριμένου τύπου προϋποθέτει τη δημιουργία αποταμίευσης από τους εργαζόμενους. Η παρούσα οικονομική κατάσταση με την αυξημένη ανεργία, που παρατείνεται για δέκα συνεχή χρόνια, δεν πληροί τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Επίσης, το γεγονός ότι η μετάβαση από τον παλαιό τρόπο στο νέο που ακολούθησε την αρχή της ανταποδοτικότητας χωρίς την προοδευτική εφαρμογή, δεν διασφάλισε την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης, την ενδογενεακή και διαγενεακή δικαιοσύνη. Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης, όπως τον έχουμε γνωρίσει, επιβάλλει την παράλληλη εφαρμογή των δύο αρχών (Πετρόγλου, 2009).

Ενώ όπως αναφέρθηκε στον υπολογισμό της κύριας σύνταξης θεσμοθετήθηκε ένα ποσό εθνικής σύνταξης παράλληλα με τον τύπο κεφαλαιοποίησης των εισφορών, στην επικουρική εφαρμόστηκε συνολικά το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Παράλληλα, καταργήθηκαν τα κατώτατα όρια σύνταξης όπως αυτά προσδιορίζονταν από τα καταστατικά των ταμείων. Ο νέος τρόπος υπολογισμού, για τους χαμηλόμισθους και τους αναπήρους, δίδει μηδαμινά ποσά σύνταξης, της τάξεως των 5€. Σε όσους δε, οριακά συμπληρώνουν τα δέκα πέντε έτη ασφάλισης η επικουρική σύνταξη τους ανέρχεται περίπου στα 60€. Το αποτέλεσμα αυτό προέκυψε από το νέο τρόπο υπολογισμού των συντάξεων και από την κατάργηση των κατώτατων ορίων που χορηγούνταν από τα επικουρικά ταμεία. Σημειώνεται ότι τα κατώτατα όρια των επικουρικών ταμείων κυμαίνονταν από 100€ έως 324,56€⁸. Η εφαρμογή των κατώτατων ορίων σύνταξης αποτελούσε προστασία-δικλείδα ασφαλείας όσων ασφαλισμένων δεν θεμελιώναν δικαίωμα σε επαρκείς παροχές. Η χορήγηση

8. Το ΤΕΑΥΝΤΠ χορηγούσε 324,56€. Το ΤΕΑΥΕΚ 236,34€. Το ΤΕΑΠΟΖΟ 215,60€. Το ΤΕΑΠ-ΕΤΒΑ 200,00€. Το ΤΕΑΧ 174,00€ και το ΕΤΕΑΜ 121,55€.

μιας αξιοπρεπούς παροχής από τους ασφαλιστικούς φορείς, αιτιολογείται με βάση τους στόχους της συγκεκριμένης παροχής, δηλαδή να ωφελούνται όσοι έχουν ενταχθεί στην αγορά εργασίας για συγκεκριμένο διάστημα και η ασφάλισή τους εμφανίζει κενά που δεν επιτρέπουν τη λήψη επαρκών παροχών. Για όλες αυτές τις περιπτώσεις τα κατώτατα όρια αποτελούσαν το μηχανισμό αναδιανομής προς το ασθενέστερο τμήμα της κατανομής εισοδήματος.

Ακολουθούν πίνακες (1, 2) με παραδείγματα (πλήρους) συνταξιοδότησης σύμφωνα με τις καταστατικές διατάξεις του ΤΕΑΠΟΖΟ και με το Ν.4387/2016.

Ός προς τον Πίνακα 1. με τις καταστατικές διατάξεις του ΤΕΑΠΟΖΟ επισημαίνουμε:

- Η βασική σύνταξη που προκύπτει, ανάλογα με το συντάξιμο μισθό, προσδιορίζεται στο ΦΕΚ 1099/τ.Β´/13-06-2008 (Βλ. σχετικό πίνακα στο Παράρτημα 2) με το οποίο αυξήθηκαν οι συντάξεις του ΤΕΑΠΟΖΟ και ισχύει έως 31/12/2014.
- Στον προσδιορισμό του συντάξιμου μισθού δεν λαμβάνονταν υπόψη τα δώρα Πάσχα και Χριστουγέννων, επιδόματα αδείας κ.ά. πρόσθετες παροχές.
- Αποδίδονται παραδείγματα προσδιορισμού ποσού σύνταξης για 15, 20, 25, 30 και 35 έτη εργασίας και με μισθούς 500, 1000 και 3000 € αντίστοιχα.

Πίνακας 1. Προσδιορισμός σύνταξης με καταστατικές διατάξεις του ΤΕΑΠΟΖΟ

Πραγματικός / Εισφορίσιμος μισθός τελευταίας 5ετίας	Συντάξιμος μισθός	Έτη ασφάλισις	Βασική σύνταξη	Ποσοστό προσαύξησης βασικής σύνταξης >20έτη	Ποσό χορηγούμενης σύνταξης
500	733,68	15	215,6		215,60
		20	215,6		215,60
		25	215,6	5%	226,38
		30	215,6	20%	258,72
		35	215,6	50%	323,40
1000	1000	15	238,67		238,67
		20	238,67		238,67
		25	238,67	5%	250,60
		30	238,67	20%	286,40
		35	238,67	50%	358,01
3000	1643,52	15	288,22		288,22
		20	288,22		288,22
		25	288,22	5%	302,63
		30	288,22	20%	345,86
		35	288,22	50%	432,33

Ός προς τον Πίνακα 2. με παραδείγματα συνταξιοδότησης με το Ν.4387/2016, που ισχύει για αιτήσεις συνταξιοδότησης από 01/01/2015, επισημαίνουμε:

- Για τον προσδιορισμό του συντάξιμου μισθού συμπεριλαμβάνονται όλες οι αποδοχές για τις οποίες καταβλήθηκαν εισφορές (δώρα, επιδόματα κλπ) από το έτος 2002 έως 2014, αναπροσαρμοζόμενες με το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.
- Οι μισθοί που χρησιμοποιούνται για τα παραδείγματα των 500, 1000 και 3000 € προβάλλονται μέχρι και το έτος 2016 για να έχουμε και τα δύο τμήματα σύνταξης.

Το τμήμα Α΄ της σύνταξης αφορά στο χρόνο ασφάλισης έως το 2014 και υπολογίζεται σε ποσοστό 0,45% για κάθε χρόνο ασφάλισης επί του συντάξιμου μισθού.

Το τμήμα Β΄ της σύνταξης αφορά στο χρόνο ασφάλισης από 01/01/2015 και μετά, και λαμβάνονται υπόψη οι συσσωρευμένες εισφορές του ασφαλισμένου, οι οποίες πολλαπλασιάζονται ανάλογα με τη μεταβολή του μέσου όρου των εισπράξεων του ΕΤΕΑΕΠ (gk). Στη συνέχεια το ποσό συσσωρευμένων εισφορών διαιρείται με τη ράντα. Επειδή για το προσδιορισμό του δεύτερου τμήματος στη ράντα λαμβάνεται υπόψη και η ηλικία σε σχέση με το προσδόκιμο επιβίωσης (βλ. Υπ. Απόφ.1604,τΒ΄07-06-2016), όλα τα παραδείγματα αναφέρονται σε ηλικία συνταξιοδότησης στο 67°.

Πίνακας 2. Προσδιορισμός σύνταξης σύμφωνα με το Ν.4387/2016

Πραγματικός / Εισφορίσιμος μισθός	Συντάξιμος μισθός		Έτη ασφάλισης	Τμήμα Α΄	Τμήμα Β΄	Ποσό χορηγούμενης σύνταξης
	2002-2014 (αναπρ.με ΔΤΚ)	2015-2016				
500	640,24	500	15	43,22	4,05	47,27
			20	57,62	4,05	61,67
			25	72,03	4,05	76,08
			30	86,43	4,05	90,48
			35	100,84	4,05	104,89
1000	1280,47	1000	15	86,43	8,09	94,52
			20	115,24	8,09	123,33
			25	144,05	8,09	152,14
			30	172,86	8,09	180,95
			35	201,67	8,09	209,76
3000	3841,42	3000	15	259,30	24,28	283,58
			20	345,73	24,28	370,01
			25	432,16	24,28	456,44
			30	518,59	24,28	542,87
			35	605,02	24,28	629,30

Συμπεράσματα

Έγινε αναφορά στο θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, την ίδρυση των φορέων κύριας ασφάλισης, τον κατακερματισμό τους και στις μεταρρυθμίσεις που ενοποίησαν τους φορείς σε ένα και περιόρισαν τον αναδιανεμητικό ρόλο τους. Επισημάνθηκε η παράλληλη, ανάπτυξη της επικουρικής ασφάλισης, η οποία πραγματοποιήθηκε υπό την έντονη παρουσία του κράτους με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών των επί μέρους επαγγελματικών κλάδων. Σχεδόν ένα αιώνα τα επικουρικά ταμεία συμπλήρωναν την κύρια σύνταξη των ασφαλισμένων, εξασφαλίζοντάς τους ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Ωστόσο, ο κατακερματισμός των φορέων, οι ανισότητες στην παρεχόμενη προστασία, η οικονομική κρίση, η δημογραφική γήρανση, η ανεργία, οι αλλαγές στην αγορά εργασίας, η εισφορο-αποφυγή ανέδειξαν τα κενά του συστήματος και οδήγησαν στη μεταρρύθμισή του. Στο πλαίσιο αυτό, τα πολυάριθμα επικουρικά ταμεία ενοποιήθηκαν σε ένα φορέα και από το 2015 οι συντάξεις τους υπολογίζονται με ενιαίο τρόπο. Κατ' αυτόν, οι συντάξεις είναι αντίστοιχες των εισφορών και ανάλογες με το προσδόκιμο επιβίωσης και τη βιωσιμότητα του ταμείου. Ενώ οι ενοποιήσεις, οικονομικά βιώσιμων επικουρικών ταμείων και μη, απέβλεπαν στην κοινωνική δικαιοσύνη, το κεφαλαιοποιητικό σύστημα δεν επιτρέπει την επίτευξή της. Το σύστημα ατομικών λογαριασμών νοτιής κεφαλαιοποίησης αποκλείει όχι μόνο την ασφαλιστική αλληλεγγύη, δηλαδή την αναδιανομή από τα ανώτερα εισοδηματικά στρώματα στα κατώτερα, αλλά και τη συλλογική αντιμετώπιση των αναγκών των ασφαλισμένων.

Για τους υψηλά αμειβόμενους που συμπληρώνουν 40 χρόνια ασφάλισης οι επικουρικές συντάξεις είναι αυξημένες σε σχέση με το παρελθόν. Αντίθετα, σε όσους ο ασφαλιστικός κίνδυνος (αναπηρία, θάνατος, πολυετής ανεργία) επέρχεται πριν τη συμπλήρωση αρκετών ετών ασφάλισης η σύνταξη είναι μειωμένη και ασήμαντη. Συγκριτικά αυτοί που ωφελούνται με το νέο υπολογισμό των συντάξεων είναι ελάχιστοι αριθμητικά, με αποτέλεσμα, η επικουρική ασφάλιση να μην επιτελεί τον πρωταρχικό σκοπό ιδρύσεώς της. Καθ' όσον η κύρια σύνταξη είναι χαμηλή, η επικουρική αδυνατεί να τη συμπληρώσει.

Το παράδειγμα του ΤΕΑΠΟΖΟ, με τα υψηλά αμειβόμενα στελέχη, που με τον νέο κεφαλαιοποιητικό τύπο λαμβάνουν μια ανταποδοτική σύνταξη, αφορά ελάχιστους και όχι το σύνολο των επικουρικά ασφαλισμένων. Οποσδήποτε θα πρέπει οι συνεισφέροντες περισσότερο στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης να λαμβάνουν ανάλογα ποσά σύνταξης. Επίσης, η κατανομή των επιβαρύνσεων, ενός προβληματικά οικονομικού συστήματος, θα πρέπει να αφορά όλους τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους. Παρ' όλα αυτά, σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να μην αγνοήσουμε τις ευπαθείς ομάδες. Με την οικονομική κρίση που έχει ως αποτέλεσμα την ανεργία, ελαστικές μορφές εργασίας και χαμηλούς μισθούς πολλοί ασφαλισμένοι αδυνατούσαν και θα αδυνατούν να συμπληρώσουν με τις εισφορές τους το κεφαλαιοποιητικό τους απόθεμα.

Για τα περισσότερα επικουρικά ταμεία ο νέος τρόπος υπολογισμού παρέχει μειωμένα κατά 60% ποσά συντάξεων σε σχέση με αυτά που χορηγούσαν με βάση το καταστατικό τους. Ιδιαίτερα στους μακροχρόνια ανέργους που είχαν τα 15 έτη ασφάλισης αλλά ανέμεναν να συμπληρώσουν το απαιτούμενο όριο ηλικίας (67^ο) παρέχεται επικουρική σύνταξη κάτω των 50€. Ελάχιστη επικουρική σύνταξη προβλέπεται και για τους αναπήρους (ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω) οι οποίοι συνταξιοδοτούνται με λιγότερα από 15 έτη ασφάλισης. Μία προτεινόμενη λύση που

δύναται να διατηρήσει το ρόλο της επικουρικής ασφάλισης και θα απάλυνε τις οικονομικές ανάγκες των ασφαλισμένων της είναι να θεσμοθετηθεί ένα ελάχιστο κατώτατο ποσό επικουρικής σύνταξης. Σημειώνεται ότι, το ελάχιστο ποσό σύνταξης για τις περιπτώσεις κύριας ασφάλισης χρείας ενώ δεν προβλεπόταν καθορίστηκε με υπουργική απόφαση. Τα κατώτατα όρια και οι διορθωτικοί υπολογισμοί συντάξεων υπέρ των εισοδηματικά ασθενέστερων θα αμβλύνουν τις «ουσιαστικές» ανισότητες των ασφαλισμένων και θα προάγουν την κοινωνική αλληλεγγύη. Όταν υφίσταται κοινωνικός κίνδυνος, η άσκηση εξουσίας του κράτους στο πεδίο των κοινωνικών δικαιωμάτων και η κοινωνική αλληλεγγύη σε καμία περίπτωση δεν καταργείται επειδή η χρηματοδότηση στηρίζεται μόνο στις εισφορές των ασφαλισμένων. Το κράτος όπως υποχρεώνει τους ασφαλισμένους στην υπαγωγή τους στην επικουρική ασφάλιση, θα πρέπει να τους διασφαλίζει και ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Η επικουρική ασφάλιση, που όλα τα χρόνια λειτουργίας της συμπλήρωνε ικανοποιητικά το εισόδημα των ασφαλισμένων της, θα πρέπει να συνεχίσει το έργο της και όχι να «εξαφανιστεί» λόγω της οικονομικής κρίσης.

Βιβλιογραφία

- Αγγελοπούλου, Ό. (2004). *Η υποχρεωτικότητα ως χαρακτηριστικό γνώρισμα της κοινωνικής ασφάλισης*, Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Αναγνώστου- Δεδούλη, Α. (2008). Η προσαρμογή του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος στις δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές.
<http://www.epkodi.gr/site/index.php/articlestable-83/30> Ανακτήθηκε 15/07/2018
- Αμίτσης, Γ. Αναγνώστου- Δεδούλη, Α. Κατρούγκαλος, Γ. (2010). *Το ελληνικό σύστημα ασφαλιστικής προστασίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Βακαλόπουλος (Γ. (1993) «Η ειδική εισφορά συνταξιούχων» *Ε.Δ.Κ.Α.*, τομ. ΛΕ, 1993, σ.σ. 88 89.
- Βακαλόπουλος, Γ. (1993). «Εξέλιξη της συνταξιοδοτικής προστασίας στην μεταπολεμική Ελλάδα», *ΕΔΚΑ*, τομ. ΛΕ, σσ. 497-509.
- Βαρδακούλας, Ι. (1980). *Κοινωνική πολιτική : στον καπιταλισμό, σοσιαλισμό στη χώρα μας*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Βενιέρης, Δ. Παπαθεοδώρου, Χ. (2003). «Τι είναι κοινωνικό και τι πολιτικό στην κοινωνική πολιτική σήμερα;» Στο Δ. Βενιέρη και Χ. Παπαθεοδώρου (επιμ). *Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Βενιέρης, Δ. (1995). «Το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα: Ιστορική εξερεύνηση» στο *ΕΔΚΑ*, αρ. τευχ. 10/442, σσ.577-584.
- Ζάρρας, Ι. (1929). *Ο θεσμός των κοινωνικών ασφαλίσεων*, Αθήνα: Τυπογρ. Σακελλάριος.
- Καλαντζόπουλος, Κ. (1965). *Κοινωνική Ασφάλεια, Γενικά Αρχαί*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Καραβίτης, Ν. (2011), 'Συντάξεις – Πέρα από τον Πρώτο Πυλώνα', μελέτη Ι.Ο.Β.Ε, http://www.insuranceworld.gr/default.php?pname=Article&art_id=6073&cat_id=4
- Κοντιάδης, Ξ.Ι. (1997). *Η κοινωνική διοίκηση στην Ελλάδα*, Αθήνα- Κομοτηνή, εκδ. Σάκκουλα.
- Κουμαριανός Β., (2017). *Ενοποίηση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης: Ο Ενιαίος Φορέας*

Κοινωνικής Ασφάλισης ως οργανωτικό όχημα για την νέα αρχιτεκτονική των συντάξεων στο Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής, <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/eekp/article/view/14604/13182> Downloaded at 29/01/2018.

- Κρεμαλής, Κ. (1985). *Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλας.
- Κωσταράς, Σ. (1992). *Η αναμόρφωση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος της χώρας*, Αθήνα.
- Μάνεσης, Α. (2007). *Κοινωνικά Δικαιώματα και Κρίση του Κράτους Πρόνοιας*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλας.
- Μαρδάς, Γ. (1993). «Η κοινωνικο-οικονομική προσέγγιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης- Η περίπτωση της Ελλάδας» στο *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Πρακτικά Διημερίδας του Ελληνικού Τμήματος Ερευνών*, (εισ.επιμ.) Τ. Δουλκερή, Αθήνα: Παπαζήση, σσ. 57-75.
- Ματσαγγάνης, Μ. (2003) «Η μετέωρη μεταρρύθμιση: Το κοινωνικό κράτος και ο εκουγχρονισμός της κοινωνίας» στο Δ. Βενιέρης –Χρ. Παπαθεοδώρου (επιμ), *Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα- Προκλήσεις και προοπτικές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ.133-161.
- Ματσαγγάνης, Μ. (1999). «Τα διλήμματα της μεταρρύθμισης του κοινωνικού κράτους» στο Μ. Ματσαγγάνης (επιμ.) *Προοπτικές του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ματσαγγάνης, Μ. (1998). «Αλληλεγγύη και ανταποδοτικότητα- Μια εναλλακτική πρόταση για τις συντάξεις» στο *ΕΔΚΑ*, τ.4/472, σσ, 209-225.
- Μπάκαβου, Μ. (2015). *Κοινωνική ασφάλιση μισθωτών- Συμπληρωματικές μορφές*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Mylonas, P., Maisonneuve, C. (1999). The Problems and Prospects Faced by Pay-As-You-Go Pension Systems- A Case Study of Greece, *Economics Department*, OECD Working Papers No. 215
http://www.oecd-ilibrary.org/economics/the-problems-and-prospects-faced-by-pay-as-you-go-pension-systems_286670310381?crawler=true&mimetype=application/pdf
- Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, Π. (2016). «Το νέο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης Ν.4387/2016», *ΕΔΚΑ*, Αθήνα: σσ.487-509.
- Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, Π. (2013). *Το Δίκαιο της Κοινωνικής Ασφάλισης*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Πετμεζίδου, Τσουλουβή, Μ. (1992). *Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνική Πολιτική*, Αθήνα, Εκδόσεις Εξάντας.
- Πετρόγλου, Αθ. (2012). «Η κρίση της κοινωνικής ασφάλισης ως κρίση του κράτους δικαίου», *ΕΔΚΑ*. Αθήνα.
- Πετρόγλου, Αθ. (2009). «Η ανταποδοτικότητα και η κοινωνική αλληλεγγύη στην κοινωνική ασφάλιση. Σκέψεις με αφορμή τη νομολογία των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας μας για τη συνταγματικότητα ή μη της επιβολής ανώτατου ορίου στα εφάπαξ και στις συντάξεις» *ΘΠΔΔ* 6/2009, σσ. 695-704.
- Πετρόγλου Αν. (1974). «Δίκαιον κοινωνικής ασφαλίσεως», *ΕΔΚΑ*, τ. 1. 1-2, Αθήνα.
- Πετροπουλάκος, Σ. (2015). Γενικές αρχές δικαίου κοινωνικής ασφάλισης» στο συλλογικό έργο των Ε. Γαλινού, Σ. Πετροπουλάκος, Ε. Μυλωνά, *Η κοινωνική ασφάλιση, ανάλυση και πρακτική εφαρμογή*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, σσ.4-11.

- Προβόπουλος, Γ. Καπόπουλος, Π. (2003). «Από το διανεμητικό προς ένα κεφαλαιοποιητικό ασφαλιστικό σύστημα: Οι οικονομικές και πολιτικές διαστάσεις της μετάβασης» στο Δ. Βενιέρης –Χρ. Παπαθεοδώρου (επιμ), *Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα- Προκλήσεις και προοπτικές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ.215-245.
- Ρήγα Β., 1993, «Συνταξιοδοτική πολιτική: θεωρία-εμπειρία σε τρεις χώρες της ΕΟΚ, ιδιαιτερότητες της ελληνικής εμπειρίας», στο Π. Γετίμης - Δ. Γράβαρης (επιμ.), *Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική. Η σύγχρονη προβληματική*, Αθήνα, θεμέλιο.
- Ρομπόλης, Σ. Μπέτσος, Β. (2016). *Η Οδύσσεια του Ασφαλιστικού. Αποδιάρθρωση Σύγκρουση Γενεών και Μία Λύση*, Αθήνα: Λιβάνη.
- Ρομπόλης, Σ. (2002). «Κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα: σύγχρονα προβλήματα και εναλλακτικές πολιτικές» στο συλλογικό έργο Κ. Γουέλερ, Μ. Καραμεσίνη, Τ.Μίλερ κ.ά. *Μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων- Νοεφιλελεύθερες πολιτικές και προοδευτικές εναλλακτικές λύσεις*, (εισ. επιμ. Χ. Γολέμης) Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 133-147.
- Ρομπόλης, Σ. (1990). *Κοινωνική ασφάλιση Η διαρκής κρίση και οι προοπτικές*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής
- Ρουπακιώτης, Χ. (1990). *Η κρίση της κοινωνικής ασφάλισης*, Αθήνα.
- Σακελλαρόπουλος Θ. (1999). «Αναζητώντας το νέο κοινωνικό κράτος», στο Θ. Σακελλαρόπουλος (επ.) *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους*, Αθήνα: Κριτική.
- Σωτηρόπουλος, Δ. (2003). «Όψεις Βαβυλωνίας» : Ερμηνείες της μεταπολεμικής ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα» στο Δ. Βενιέρης –Χρ. Παπαθεοδώρου (επιμ), *Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα- Προκλήσεις και προοπτικές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ.89-123.
- Ρούπας, Θ. (2010). Ιστορική αποτίμηση και ο ρόλος των αποθεματικών στο ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα, *ΕΔΚΑ*, σσ. 433-435.
- Ρωμανιάς, Γ. (2007). *Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό*, Αθήνα: Αφοί Βλάσσος.
- Σπράος, Γ. Τήνιος, Π. (1998). «Διανεμητικά και κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων: εντυπώσεις και ουσία», στο *Οικονομικό και Στατιστικό Δελτίο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος*, τευχ. 10.
- Τήνιος, Π. (2001). *Κοινωνία, Οικονομία, Συντάξεις: Κρυμμένος Θησαυρός;* Αθήνα: Παπαζήσης.
- Τήνιος, Π. (2010). *Ασφαλιστικό. Μια μέθοδος ανάγνωσης*, Αθήνα: Κριτική.
- Τήνιος, Π. (2008). «Η οριοθέτηση της κοινωνικής πολιτικής και της επαγγελματικής ασφάλισης σε κατακερματισμένα συστήματα κοινωνικής προστασίας: Η ελληνική κοινωνική ασφάλιση 1992-2008» στο Πρακτικά του 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Επιστημονικής Εταιρείας Κοινωνικής Πολιτικής (Αθήνα 24-25 Οκτωβρίου 2008), επιμ. Μ. Πετμετζίδου & Χ. Παπαθεοδώρου (2010) με θέμα *Κοινωνική Μεταρρύθμιση και Αλλαγές στο Μίγμα «Δημοσίου»-«Ιδιωτικού» στο πεδίο της Κοινωνικής Προστασίας*, σσ. 327-357.
- Τσακλόγλου, Π. (2010) «Για μια νέα αρχιτεκτονική του συνταξιοδοτικού συστήματος» στα ΠΡΑΚΤΙΚΑ Κοινής Συνεδρίασης της Επιτροπής των Ειδικών, των Κοινωνικών Εταίρων και της Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, 2ας Μαρτίου 2010.
- Τσαλίκης, Γ. (2008). *Η θεμελίωση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα*, Εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2008.

- Υφαντόπουλος, Γ. Μπαλούρδος, Δ. Νικολόπουλος, Κ. (2009). *Οικονομικές και Κοινωνικές Διαστάσεις του Κράτους Πρόνοιας*, Αθήνα: Gutenberg.
- Φακιολάς, Ρ. και συν. (1992), Πόρισμα Επιστημονικής Επιτροπής για την Αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα
- Χλέτσος Μ., (1999). «Νέες τάσεις στην κοινωνική πολιτική: η περίπτωση της Ελλάδας» στο Ματσαγγάνης, Μ. (επιμ.), *Προοπτικές του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη*, Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Χρυσόγονος, Κ. (2006). *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Χρυσοχόος, Α. (1955). *Γενικάί αρχαί της κοινωνικής ασφαλίσεως*, Αθήνα: Δ & Β. Αβραμόπουλος.
- Πόρισμα (2015). Επιτροπή του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την πρόταση ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος (ΥΑ 37564/Δ9.10327/21.8.2015), «ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ», Αθήνα, Οκτώβριος, 2015.
- Πόρισμα (2010). Επιτροπή Ειδικών για το Ασφαλιστικό, Αθήνα, Μάρτιος, 2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.

ΕΝΤΑΧΘΕΝΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΣΤΟ ΕΤΕΑΕΠ

1. το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ):

ΕΤΕΑΜ (τέως ΙΚΑ-ΤΕΑΜ)			
ΣΥΓΧΩΝΕΥΘΕΝΤΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	ΗΜ/ΝΙΑ ΣΥΓΧΩ- ΝΕΥΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	
ΕΤΑΚΕΚ (ΚΡΕΟΠΩΛΩΝ)	1/9/1992	Π.Δ. 284/19-8-92	(ΦΕΚ 145/92 ι.Α')
ΕΤΕΜ (ΜΕΤΑΛΛΟΥ)	1/3/1999	Ν. 2676/99(Άρθρο 25)	(ΦΕΚ 1/5-1-99 Τ.Α')
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ τ.ΤΑ- ΜΕΙΟΥ ΕΠΙΚ ΑΣΦΑΛ. ΠΡΟΣ Ε.ΒΕ.Β.Ε.Κ	18/3/1988	Ν.1759/89(Άρθρο 29 παρ. 10)	(ΦΕΚ 50/18-3-88 ι.Α')
ΟΛΠ - ΟΛΘ Α.Ε	1/5/1999	Ν. 26881/99(Άρθ 16)	(ΦΕΚ 40 /1-3-99 ι.Α')
τ. ΤΕΑΜ	1/8/1983	Ν. 1358/83 (Άρθρο 6)	(ΦΕΚ 64/24-5-83 τ.Α')
ΤΕΑΕΔΕΕ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ)	12/7/1996	Π.Δ. 200/96	(ΦΕΚ 159/96 Τ.Α')
ΤΕΑΕΥ (ΥΑΛΟΥΡΓΩΝ)	1/4/1985	Π.Δ. 167/85	(ΦΕΚ 58/29-3-85 Τ.Α')
ΤΕΑΕΥΔΕ (ΔΕΡΜΑΤΟΣ)	1/9/1992	ΠΔ. 282/19-8-92	(ΦΕΚ 145/92 Τ.Α')
ΤΕΑΕΥΕΕΟ (ΣΥΝΔΙΚ.ΕΠΑΓΓ. ΟΡΓΑΝ.)	1/5/1999	Ν.2676/39(Άρθρο 26)	(ΦΕΚ 1/5-1-99 τ.Α')
ΤΕΑΜΕΖ	1/1/1987	ΠΔ. 422/8-12-86	(ΦΕΚ 199/86 Τ.Α')
ΤΕΑΜΚ (ΚΛΩΣΤ/ΓΩΝ)	1/1/1987	ΠΔ. 410/19-11-86	(ΦΕΚ 193/86 Τ.Α')
ΤΕΑΜΠΕΟ	1/6/1983	Π.Δ. 151/83	(ΦΕΚ 62/18-.5-83 Τ.Α')
ΤΕΑΠΑΕΛ	1/5/2001	Π.Δ. 82/6-4-2001	(ΦΕΚ 66/2001 τ.Α')
ΤΕΑΠΕΕΣ (ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥ- ΡΟΥ)	1/9/1992	Π.Δ. 283/19-8-92	(ΦΕΚ 145/92 Τ.Α)
ΤΕΑΠΕΛ (ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ)	6/9/1995	Ν.2335J'95(Άρθρο 1)	(ΦΕΚ 185/95 τ.Α')
ΤΕΑΠΟΕΑΣ& ΥΓΚΤΙΑ	17/3/1993	ΠΔ.73/93	(ΦΕΚ 32/17 3-93 Τ.Α')
ΤΕΑΥΕΟΚ(ΚΑΠΝΟΥ)-ΕΤΕ- ΑΜ	1/11/1994	Π.Δ. 329/94	(ΦΕΚ 175/24-10-94 τ.Α')
ΤΕΑΥΚΕ (ΚΑΠΝΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ)	1/6/1983	Π.Δ. 151/83	(ΦΕΚ 62/18.5.83 Τ.Α')
ΤΕΑΥΚΚ (ΚΟΜΜΩΤΩΝ)	1/6/1984	Π.Δ. 166/84	(ΦΕΚ 55/84 Τ..Α')
ΤΕΕΑΜΒΚ (ΒΙΟΜΗΧ.ΚΑ- ΠΝΟΥ)	1/6/1983	Π.Δ. 151183	(ΦΕΚ 62/18.5.83 Τ.Α')

2. Οι τομείς του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (ΤΕΑΙΤ) δηλαδή:

- Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων (ΤΕΑΥΕΚ -ΣΣΕ ΝΔ 912/41 & ΥΑ 510/Σ97/43),
- Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Ναυτικών & Τουριστικών Πρακτορείων (ΤΕΑΥΝΤΠ),
- Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Χημικών (ΤΕΑΧ- Ν.Δ. 906/1941),
- Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Εκπαιδευτικών Ιδιωτικής Γενικής Εκπαίδευσης (ΤΕΑ-ΕΙΓΕ- Ν. 682/1977)
- Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού εταιρειών Οινοποίησης Ζυθοποίησης & Οινόπνευματοποίησης (ΤΕΑΠΟΖΟ- Α.Ν. 1654/1939)

3. το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ) και οι τομείς αυτού «ΤΕΑΠΟΚΑ» και «ΤΑΔΚΥ» δηλαδή:

ΤΑΜΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	1η ΕΝΟΠΙΩΣΗ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας	1952	Ν. 18/1952	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Βιομηχανίας	1964	Β.Δ. 671/1964	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Γεωργίας	1954	Β.Δ. 23/28/06/1954	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Δικαιοσύνης	1956	Β.Δ. 28/11/1956	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Εμπορίου	1952	Π.Δ. 15/1952	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής & Υγείας Οικονομικών Υπαλλήλων	1952	Ν. 2066/1952	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Αρμοδιοτήτων Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων	1952	Β.Δ. 22/23/1952	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων	1955	Β.Δ. 11/03/1955	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εξωτερικών	1956	Β.Δ. 27/12/1956	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ

ΤΑΜΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥ- ΣΗΣ	ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	1n ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών	1952	Β.Δ. 16/08/1952	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Συγκοινωνιών	1952	Ν. 2045/1952	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Τελεωνειακών Υπαλλήλων	1949	Α.Ν. 941/1949	Ν. 2676/99 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
ΤΑΔΚΥ	1944	Ν. 1726/1944	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ
ΤΕΑΠΟΚΑ	1942	Ν.Δ. 980/1942	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΕΑΔΥ

4. το Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ) ως προς την επικουρική ασφάλιση δηλαδή:

- Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΤΕΑ-ΠΕΤΕ- ΣΣΕ 1948),
- Ειδικός Λογαριασμός Επικούρησης Προσωπικού της Αγροτικής Τράπεζας (ΕΛΕΜ- ΓΣ 20/10/1950)
- Ταμείο Αλληλοβοηθείας Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως (ΤΑΠΤΠ) της Alpha Bank ΑΕ).

5. Οι τομείς του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ταμείου Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (ΤΑΥΤΕΚΩ) και ο Κλάδος Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ του ΤΑΥΤΕΚΩ ως προς τους κατ' επικουρική ασφάλιση ασφαλισμένους του:

ΤΑΜΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥ- ΣΗΣ	ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	1n ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ	
ΤΕΑΠ ΕΛΤΑ	1971	Ν.Δ. 822/1971	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΑΥΤΕΚΩ	Ν. 4052/12 ένταξη σε ΕΤΕΑ
ΤΕΑΠ ΔΕΗ	1975	Π.Δ. 245/1975	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΑΥΤΕΚΩ	Ν. 4052/12 ένταξη σε ΕΤΕΑ
ΤΕΑΠ ΕΤΒΑ	1976	Π.Δ. 792/1976	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΑΥΤΕΚΩ	Ν. 4052/12 ένταξη σε ΕΤΕΑ
ΤΕΑΠΕΡΤΤ	1977	Ν. 621/1977	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΑΥΤΕΚΩ	Ν. 4052/12 ένταξη σε ΕΤΕΑ
ΤΑΠ ΕΥΔΑΠ	1939	Α.Ν. 1740/1939	Ν. 3655/08 ένταξη σε ΤΑΥΤΕΚΩ	Ν. 3996/11 ένταξη σε ΕΤΕΑΜ

6. Ο Ειδικός Λογαριασμός «Κεφάλαιο Επικουρικής Σύνταξης Προσωπικού ΕΒΖ» και του Ταμείου Αλληλοβοήθειας Υπαλλήλων Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης (Τ.Α.Υ.Ε.Β.Ζ).
7. Οι Τομείς του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Τ.Ε.Α.Π.Α.Σ.Α δηλαδή:
- Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Αστυνομίας Πόλεων (Τ.Ε.Α.Υ.Α.Π.),
 - Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Ελληνικής Χωροφυλακής (Τ.Ε.Α.Ε.Χ.) και
 - Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Πυροσβεστικού Σώματος (Τ.Ε.Α.Υ.Π.Σ.).
8. Ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών του Ο.Α.Ε.Ε.,
9. Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιιών (Τ.Ε.Α.Α.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών του Ο.Α.Ε.Ε.,
10. Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Πρατηριούχων Υγρών Καυσίμων (Τ.Ε.Α.Π.Υ.Κ.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών του Ο.Α.Ε.Ε.,
11. Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α.,
12. Ο Τομέας Ασφάλισης Συμβολαιογράφων (Τ.Α.Σ.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α.,
13. Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Δικηγόρων (Τ.Ε.Α.Δ.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α.,
14. Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε.,
15. Ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ. Α.Π.-Μ.Μ.Ε.,
16. Ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (Κ.Ε.Α.Ν.) του Ν.Α.Τ. και
17. Το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ιδρυμάτων Εμπορικού Ναυτικού (Τ.Ε.Α.Π.Ι.Ε.Ν.).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΤΕΑΠΟΖΟ (ΑΥΞΗΣΗ ΕΤΟΥΣ 2008)- ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΚΛΙΜΑΚΙΑ

20 ΕΤΟΥΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Συντάξιμος μισθός		Βασική σύνταξη από 01/01/2008	βασική σύνταξη από 01/10/2008
Έως	733,68	211,37	215,60
733,69	763,02	213,52	217,79
763,03	792,37	215,81	220,13
792,38	821,72	218,07	222,43
821,73	851,06	220,36	224,77
851,07	880,41	222,62	227,07
880,42	909,76	224,88	229,38
909,77	939,11	227,16	231,70
939,12	968,45	229,43	234,02
968,46	997,80	231,71	236,34
997,81	1027,15	233,99	238,67
1027,16	1056,49	236,24	240,96
1056,50	1085,87	238,51	243,28
1085,85	1115,19	240,78	245,60
1115,20	1144,54	243,06	247,92
1144,55	1173,88	245,34	250,25
1173,89	1203,23	247,53	252,48
1203,24	1232,58	249,70	254,69
1232,59	1261,92	251,90	256,94
1261,93	1291,27	254,08	259,16
1291,28	1320,62	256,28	261,41
1320,63	1349,96	258,46	263,63
1349,97	1379,31	260,66	265,87
1379,32	1408,66	262,86	268,12
1408,67	1438,01	265,05	270,35
1438,02	1467,35	267,24	272,58
1467,36	1496,71	269,42	274,81
1496,72	1526,07	271,62	277,05
1526,08	1555,43	273,80	279,28
1555,44	1584,76	276,01	281,53
1584,80	1614,15	278,19	283,75
1614,16	1643,51	280,38	285,99
1643,52	και άνω	282,57	288,22

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
HELLENIC SOCIAL POLICY ASSOCIATION